

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง การพัฒนาแนวทางมาตรฐานคุณภาพสำหรับบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค
วันพุธที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2560 เวลา 08.30 - 17.00 น.
ณ โรงแรมริชมอนด์ จ.นนทบุรี

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นพ.กฤษ	ลี้ทองอิน	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
2. นพ.จักรกริช	โง้วศิริ	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
3. ดร.สิรินาฏ	นิภาพร	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
4. นางสาวจารวี	รัตนยศ	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
5. นางปิยพร	ปิยะจันทร์	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
6. นางปิยนุช	โปร่งฟ้า	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
7. พญ.พิมลพรรณ	ต่างวิวัฒน์	สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย
8. นางสาวฉวีวรรณ	ต้นพุดชา	สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย
9. นางสาวรติพร	สุขอรุณ	สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย
10. นางจินตนา	พัฒนพงศ์ธร	สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย
11. นางสาวพัชรีวรรณ	เจนสาริกรณ์	สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย
12. นพ.บุญฤทธิ์	สุขรัตน์	สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย
13. ผศ.ดร.พญ.ภัทรวลัย	ตลิ่งจิตร	คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
14. รศ.พญ.สุพัตรา	ศิริโชติยกุล	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
15. นพ.วิวัฒน์	โรจนพิทยากร	คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
16. รศ.นพ.ถวัลย์วงศ์	รัตนสิริ	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
17. นางพูนสุข	บุญมา	โรงพยาบาลชุมแพ ขอนแก่น
18. นางโสพรรณ	เรืองเจริญ	โรงพยาบาลหนองหาน อุดรธานี
19. นางเริงฤทัย	หลี่เส็น	ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา
20. นางสาวจริยา	บุญอนันต์	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 3 นครสวรรค์
21. นางแฉะ	วาเย็ง	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพโละ๊ะจูด นราธิวาส
22. นางสุปราณี	ผือโย	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านท่าใหญ่ ร้อยเอ็ด
23. นางมยุรี	ถนัดคำ	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านท่าใหญ่ ร้อยเอ็ด
24. นายกิ่งก้าน	ลือชา	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ภาคเหนือ
25. นางมารินี	อาเดอนาน	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน นราธิวาส
26. นางสาวสังเวียน	ไสยสิทธิ์	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยเอ็ด
27. ภญ.ฉัตรณิศ	อินทร์ตัน	ตัวแทนผู้รับบริการ
28. ดร. ญ.ศรีเพ็ญ	ต้นติเวส	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ

29. ภญ.เนตรนภิส	สุชนวนิช	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
30. ภญ.สุธาสิณี	คำหลวง	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
31. ดร. พญ.ธัญญรัตน์	อโนทัยสินทวี	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
32. นางสาวศรวณีย์	ทนุชิต	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
33. นายสรายุทธ	ชั้นระ	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
34. ภญ.พรธิดา	หัตโนนตุน	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
35. Dr. Ryan	Li	Global Health and Development Group, Imperial College London

เริ่มประชุม เวลา 08.30 น.

นพ.กฤษ ลิ้มทองอิน ที่ปรึกษาสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) กล่าวเปิดประชุม จากนั้น ภญ.สุธาสิณี คำหลวง หัวหน้าคณะผู้ดำเนินโครงการพัฒนาแนวทางมาตรฐานคุณภาพสำหรับบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค นำเสนอแนวทางมาตรฐานคุณภาพ ความสำคัญของแนวทางมาตรฐานคุณภาพต่อระบบสุขภาพของประเทศไทยและวัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งนี้ (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 1) ลำดับถัดมา Dr. Ryan Li ผู้เชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาแนวทางมาตรฐานคุณภาพจากสหราชอาณาจักร นำเสนอประสบการณ์การพัฒนาแนวทางมาตรฐานคุณภาพในประเทศอังกฤษ เวียดนามและอินเดีย รวมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละบริบทของพื้นที่ (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 2) ต่อจากนั้น ภญ.สุธาสิณี คำหลวง นำเสนอเกณฑ์และผลการจัดลำดับความสำคัญของบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ด้านการฝากครรภ์ (antenatal care: ANC) ซึ่งเป็นข้อสรุปการคัดเลือกประเด็นทางสุขภาพที่จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพบริการสำหรับการพัฒนาแนวทางมาตรฐานคุณภาพสำหรับบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค จากการประชุมเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2560 (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 3) จากนั้น ผู้ดำเนินโครงการนำเสนอประเด็นในการระดมสมองเกี่ยวกับปัญหาด้านการฝากครรภ์ โดยอ้างอิงรายการบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง ประเภทและขอบเขตของบริการสาธารณสุข (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2559 ครอบคลุมบริการย่อย 9 รายการ (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 4) ผู้ดำเนินโครงการแบ่งกลุ่มระดมสมองเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการ และผู้ให้บริการ (สูติแพทย์และพยาบาล) และกลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ (รพ.สต.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้รับบริการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง 2 กลุ่มให้ข้อเสนอแนะต่อประเด็นปัญหาด้านการฝากครรภ์ ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับบริการฝากครรภ์

ผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าบริการฝากครรภ์มีคุณภาพดีและดำเนินการบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ แต่ผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับการฝากครรภ์ก่อนอายุครรภ์ 12 สัปดาห์ กล่าวคือ กลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการและผู้ให้บริการ เห็นว่าผู้ให้บริการสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานทั้งเชิงรุกและเชิงรับ แต่ปัญหาที่หญิงตั้งครรภ์ไม่มาฝากครรภ์ก่อนอายุครรภ์ 12 สัปดาห์เกิดจากการที่ผู้รับบริการไม่มีความตระหนักในเรื่องดังกล่าว ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือ

การควบคุมของหน่วยให้บริการ ในขณะที่ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากรพ.สต. อสม. และผู้รับบริการ ให้ความเห็นแย้งว่าสาเหตุที่หญิงตั้งครรภ์ไม่มาฝากครรภ์ก่อนอายุครรภ์ 12 สัปดาห์นอกเหนือจากการที่หญิงตั้งครรภ์ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมาฝากครรภ์แล้ว ส่วนหนึ่งยังเกิดจากการที่ผู้ให้บริการให้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการบริการฝากครรภ์ไม่ชัดเจนและผู้ให้บริการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำให้หญิงตั้งครรภ์ไม่ยอมมาฝากครรภ์

1. การทดสอบการตั้งครรภ์

ผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า ไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการทดสอบการตั้งครรภ์ เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจครรภ์ทุกราย และสถานพยาบาลทุกระดับสามารถให้บริการตรวจปัสสาวะทดสอบการตั้งครรภ์ในหญิงที่สงสัยหรือมีอาการคล้ายตั้งครรภ์ได้อย่างน้อย 1 ครั้งตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีชุดทดสอบการตั้งครรภ์ด้วยปัสสาวะเพียงพอต่อการใช้งาน ยกเว้นเพียงกรณีหญิงที่สงสัยหรือมีอาการคล้ายตั้งครรภ์ทดสอบการตั้งครรภ์ด้วยตนเองหรือได้รับการตรวจโดยคลินิกมาแล้วและมั่นใจว่าตั้งครรภ์จริง เท่านั้นที่สถานพยาบาลไม่ได้ตรวจยืนยันการตั้งครรภ์

2. การสอบถามข้อมูล

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการและผู้ให้บริการ อภิปรายว่าการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว การเจ็บป่วยและประวัติทางสูติกรรมของหญิงตั้งครรภ์ทุกครั้งที่ได้รับบริการนั้นมีข้อจำกัดด้านเวลาสำหรับการสอบถามข้อมูลไม่เพียงพอเนื่องจากการสอบถามข้อมูลของหญิงตั้งครรภ์ 1 รายให้ครบถ้วนควรใช้เวลาประมาณ 40 – 45 นาที ส่วนผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากรพ.สต. อสม. และผู้รับบริการ ฟังผู้รับบริการ พบปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างผู้ให้บริการและหญิงตั้งครรภ์ ได้แก่ 1) การสื่อสารที่ไม่ชัดเจนระหว่างผู้ให้บริการและหญิงตั้งครรภ์ทำให้หญิงตั้งครรภ์สับสนหรือไม่เข้าใจในคำถาม และ 2) ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ เช่น ผู้ให้บริการใช้คำศัพท์ทางการแพทย์หรือภาษาที่เข้าใจยาก รวมทั้งหญิงตั้งครรภ์บางรายไม่เข้าใจภาษาไทย

3. การตรวจร่างกายและตรวจครรภ์

เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการและผู้ให้บริการ อภิปรายปัญหาของการตรวจร่างกายและการตรวจครรภ์ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ผู้ให้บริการบางส่วนไม่มีความมั่นใจในการให้บริการตรวจภายในและการตรวจภายในไม่ได้รับการยอมรับในบางพื้นที่ เช่น พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความเชื่อทางศาสนา 2) สถานพยาบาลบางแห่งไม่มีการตรวจสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์ 3) ทักษะในการตรวจความสูงยอดมดลูกของผู้ให้บริการแตกต่างกัน 4) ไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับอายุครรภ์ที่ควรให้บริการตรวจอัลตราซาวด์ เนื่องจากประกาศฯ ฉบับที่ 10 ระบุเพียงว่าควรได้รับการตรวจอัลตราซาวด์ช่วงฝากครรภ์ครั้งที่ 1 หรือ 2 อย่างน้อย 1 ครั้ง ส่วนผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากรพ.สต. อสม. และผู้รับบริการ เห็นด้วยกับผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 1 ว่าการตรวจภายในไม่ได้รับการยอมรับในบางพื้นที่ เช่น พื้นที่ 3

จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความเชื่อทางศาสนาและให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าสถานพยาบาลบางแห่งมีจำนวนหญิงตั้งครรภ์มารับบริการจำนวนมากทำให้ผู้ให้บริการไม่สามารถให้บริการได้ครบตามบริการที่หญิงตั้งครรภ์ควรจะได้รับ เช่น การตรวจสุขภาพช่องปาก เป็นต้น

4. การประเมินสุขภาพจิต

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการและผู้ให้บริการ อภิปรายว่าสถานที่ในการประเมินสุขภาพจิตไม่เป็นส่วนตัว ทำให้ผู้รับบริการเกรงว่าผู้อื่นจะรู้ความลับจึงไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ผลการประเมินจึงเกิดความคลาดเคลื่อนและผู้ให้บริการไม่ทราบว่าหญิงตั้งครรภ์รายนั้นๆ มีปัญหา นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดด้านเวลาและบุคลากรที่ให้บริการไม่เพียงพอ ทำให้ผู้ให้บริการเปลี่ยนคำถามในแบบประเมินจากคำถามปลายเปิดเป็นคำถามปลายปิดซึ่งอาจทำให้เกิดความลำเอียงในการประเมินขึ้นได้ ส่วนผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากรพ.สต. อสม. และผู้รับบริการ ฟังผู้รับบริการ ให้ความเห็นว่าแบบประเมินความเครียดและแบบคัดกรองโรคซึมเศร้าที่ใช้ประเมินไม่มีคุณภาพ ไม่สามารถคัดกรองหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะซึมเศร้าบางรายได้

5. การตรวจทางห้องปฏิบัติการที่จำเป็น

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการและผู้ให้บริการ อภิปรายปัญหาของการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่จำเป็นใน 8 ประเด็น ได้แก่ 1) ผู้ให้บริการไม่สามารถให้บริการตรวจนับเม็ดเลือดอย่างสมบูรณ์ (CBC) แก่หญิงตั้งครรภ์ได้ทุกราย ในบางรายจะได้รับเฉพาะบริการตรวจปริมาตรเม็ดเลือดแดงอัดแน่น (Hct) เท่านั้น 2) สามีของหญิงตั้งครรภ์เข้ารับบริการตรวจคัดกรองโรคซิฟิลิส (VDRL) และการติดเชื้อเอชไอวี (HIV) เพียงร้อยละ 35 เนื่องจากทำงานอยู่ต่างประเทศหรือไม่มีสิทธิการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลที่หญิงตั้งครรภ์เข้ารับบริการฝากครรภ์ 3) ประสิทธิภาพในการตรวจคัดกรองภาวะดาวน์และโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย (MCV/OF+DCIP) ยังไม่ดีพอ ผู้ให้บริการให้บริการตรวจล่าช้าหลังจากอายุครรภ์เกิน 24 สัปดาห์ทำให้ไม่สามารถยุติการตั้งครรภ์ได้หากตรวจพบความผิดปกติ 4) หญิงตั้งครรภ์บางรายที่ตรวจพบความผิดปกติไม่ได้รับการยุติการตั้งครรภ์เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ในการให้บริการยุติการตั้งครรภ์ไม่เพียงพอ 5) สถานพยาบาลบางแห่งไม่ได้รับค่าตอบแทนในการให้บริการตรวจทางห้องปฏิบัติการ เนื่องจากมีข้อกำหนดว่าสถานพยาบาลต้องเป็นผู้กรอกข้อมูลลงฐานข้อมูลด้วยตนเองในการเบิกจ่ายค่าตอบแทนแม้จะส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ไปรับการตรวจทางห้องปฏิบัติการยังสถานบริการอื่น 6) สถานพยาบาลส่วนใหญ่ขาดระบบการตรวจติดตาม (monitoring system) การให้บริการตรวจทางห้องปฏิบัติการ 7) ขาดการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูล (database) ภายในประเทศ 8) สถานพยาบาลบางแห่งไม่มีการตรวจหมู่เลือด (ABO และ Rh) ให้แก่หญิงตั้งครรภ์ ส่วนผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากรพ.สต. อสม. และผู้รับบริการ ฟังผู้รับบริการ ให้ความเห็นว่าหญิงตั้งครรภ์ไม่ทราบว่าตนเองต้องได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการอะไรบ้าง รวมทั้งไม่มีคำอธิบายในสมุดบันทึกแม่และเด็ก นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมประชุมได้อภิปรายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตรวจคัดกรองภาวะดาวน์ว่า การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

ของการตรวจคัดกรองภาวะดาวน์ยังไม่มี ความชัดเจนและยังขาดความพร้อมในการให้บริการตรวจภาวะดาวน์ในหลายพื้นที่ จึงไม่แนะนำให้พัฒนาแนวทางมาตรฐานคุณภาพในด้านนี้

6. การให้การดูแล รักษา ป้องกัน

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการและผู้ให้บริการ อภิปรายว่าไม่พบ ปัญหาของบริการฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยัก (dT) ฉีดวัคซีนป้องกันไข้หวัดใหญ่และการดูแลรักษาหากตรวจพบ ภาวะทูปโภชนาการ แต่พบปัญหาว่าสถานพยาบาลไม่สามารถให้บริการยาเสริมธาตุเหล็ก กรดโฟลิกและไอโอดีน แก่หญิงตั้งครรภ์ทุกรายตลอดอายุการตั้งครรภ์ เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนยา Triferdine ซึ่งเป็นยาสูตรผสม การแก้ปัญหาเบื้องต้นทำได้เพียงทดแทนด้วยการให้กรดโฟลิกและธาตุเหล็กสูตรเดี่ยว ทำให้หญิงตั้งครรภ์ไม่ได้รับ ไอโอดีนซึ่งการขาดสารไอโอดีนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อระดับการพัฒนาสติปัญญา (IQ) และเป็นสาเหตุให้มี พัฒนาการที่ผิดปกติของสมองในทารกแรกเกิดและเด็กเล็ก ส่วนผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากรพ.สต. อสม. และผู้รับบริการ อภิปรายปัญหาของการให้การดูแล รักษา ป้องกันใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) หญิงตั้งครรภ์เข้ารับบริการจำนวนมากทำให้ผู้ให้บริการไม่สามารถให้บริการได้ครบทุกบริการ เช่น ชัดและทำ ความสะอาดพื้น เป็นต้น 2) หญิงตั้งครรภ์บางรายไม่ได้รับยาเสริมธาตุเหล็ก กรดโฟลิกและไอโอดีน 3) หญิง ตั้งครรภ์ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการรับประทานยาที่จำเป็นระหว่างตั้งครรภ์ และ 4) หญิงตั้งครรภ์บางราย ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันไข้หวัดใหญ่

7. การประเมินเพื่อการส่งต่อ

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการและผู้ให้บริการ อภิปรายว่า มาตรฐานของแบบประเมินความเสี่ยงของหญิงตั้งครรภ์มีความแตกต่างกันในแต่ละสถานพยาบาล เนื่องจาก ปัจจุบันสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กอ้างอิงแบบประเมินความเสี่ยงของหญิงตั้งครรภ์จากองค์การอนามัยโลก (WHO) ที่มีเพียง 18 ข้อและยังไม่ครอบคลุมปัญหาที่เกิดขึ้นในบางพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น ภาวะครรภ์เป็นพิษ (Pregnancy-induced Hypertension: PIH) ภาวะเจ็บคลอดก่อนกำหนด (Preterm labour) และโรคเบาหวาน ขณะตั้งครรภ์ (gestational diabetes: GDM) เป็นต้น ส่วนผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ จากรพ.สต. อสม. และผู้รับบริการ ผู้รับบริการ อภิปรายว่าการประเมินการส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงไป พบแพทย์เพื่อการตรวจวินิจฉัยไม่สามารถทำได้ในหญิงตั้งครรภ์ทุกรายเนื่องจากขาดระบบการส่งต่อหรือ ผู้รับบริการไม่ยินยอมรับการส่งต่อไปยังสถานพยาบาลอื่น

8. การให้คำแนะนำตอบคำถามและการนัดครั้งต่อไป

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการและผู้ให้บริการ อภิปรายว่าการ ให้บริการโรงเรียนพ่อแม่ที่ให้คำแนะนำที่จำเป็นสำหรับการดูแลครรภ์ การคลอด การเลี้ยงดูบุตรและการวางแผน ครอบครัวมีข้อจำกัดทางด้านเวลา บุคลากรที่ไม่เพียงพอและขาดมาตรฐานของการให้บริการ ส่วนผู้เข้าร่วมประชุม กลุ่มที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากรพ.สต. อสม. และผู้รับบริการ อภิปรายว่าผู้ให้บริการอธิบายเกี่ยวกับการ

มาฝากครรภ์ครั้งแรกของหญิงตั้งครรภ์พร้อมสามีไม่ครบถ้วน เช่น ผู้ให้บริการไม่ได้แนะนำให้สามีของหญิงตั้งครรภ์ มาเข้ารับการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย นอกจากนี้ยังพบว่าหญิงตั้งครรภ์หลายรายไม่มาฝากครรภ์ตามนัดทำให้ไม่ได้รับคำแนะนำที่จำเป็นสำหรับการดูแลครรภ์และการคลอด การเลี้ยงลูก และการวางแผนครอบครัว เช่น โรงเรียนพ่อแม่ เป็นต้น

9. การบันทึกข้อมูล

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการและผู้ให้บริการ อภิปรายว่าพบปัญหาเกี่ยวกับสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก ประกอบด้วย 1) มีการปรับปรุงบ่อยครั้งเกินไป 2) การจัดเรียงเนื้อหาไม่มีความสอดคล้องกับระยะอายุครรภ์และไม่เป็นหมวดหมู่ ทำให้ผู้ให้บริการเกิดความลำบากในการบันทึกข้อมูล และยากต่อการใช้งานของเนื้อหา 3) ขนาดของตัวอักษรเล็กเกินไป 4) พื้นที่ในการกรอกข้อมูลไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังพบว่าขาดการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลของหญิงตั้งครรภ์ ทำให้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต้องใช้จำนวนหญิงคลอดเป็นตัวหารแทนจำนวนหญิงตั้งครรภ์ ส่วนผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ จากรพ.สต. อสม. และผู้รับบริการ อภิปรายปัญหาที่พบใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สถานพยาบาลบางแห่งไม่ได้รับไม่ได้รับสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก 2) หญิงตั้งครรภ์ที่เข้ารับบริการที่โรงพยาบาลหรือคลินิกเอกชน หรือโรงพยาบาลในสังกัดมหาวิทยาลัยไม่ได้รับสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก และ 3) สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กมีรายละเอียดในส่วนของการฝากครรภ์น้อย และไม่มีคำอธิบายเกี่ยวกับบริการที่หญิงตั้งครรภ์ควรจะได้รับและคำอธิบายเกี่ยวกับการแปลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

เมื่อเสร็จสิ้นการระดมสมอง ที่ประชุมสรุปผลการคัดเลือกประเด็นปัญหาด้านการฝากครรภ์ที่ควรพัฒนาเป็นแนวทางมาตรฐานคุณภาพ โดยอ้างอิงรายการบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง ประเภทและขอบเขตของบริการสาธารณสุข (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2559 ครอบคลุมบริการฝากครรภ์จำนวน 6 รายการ ได้แก่

- 1) การฝากครรภ์ก่อน 12 สัปดาห์
- 2) การตรวจครรภ์ ซึ่งรวมการตรวจดูความสูงยอดมดลูกและการตรวจส่วนนำของทารกในครรภ์
- 3) การตรวจทางห้องปฏิบัติการที่จำเป็น
- 4) การให้การดูแล รักษา ป้องกันเรื่องการให้ยาเสริมธาตุเหล็ก กรดโฟลิกและไอโอดีน
- 5) การตรวจคัดกรองเพื่อประเมินความเสี่ยงต่อการคลอดก่อนกำหนด ภาวะครรภ์เป็นพิษและการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์
- 6) การให้คำแนะนำแก่หญิงตั้งครรภ์ เช่น โรงเรียนพ่อแม่ เป็นต้น

ท้ายที่สุด ญญ.สุธาสิณี คำหลวง ได้นำเสนอแผนการดำเนินโครงการพัฒนามาตรฐานคุณภาพในระยะต่อไป ได้แก่ เสนอรายชื่อผู้ที่คาดว่าจะเป็นคนทำงานเพื่อพัฒนาแนวทางมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานต่างๆ ที่

เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการฝากครรภ์แก่ สปสช. และคณะกรรมการกำกับทิศ การพัฒนาแนวทาง
มาตรฐานคุณภาพด้านการฝากครรภ์ และนำเสนอแนวทางมาตรฐานคุณภาพด้านการฝากครรภ์ต่อผู้มีส่วนร่วมจาก
ทุกภาคส่วนและคณะกรรมการกำกับทิศของโครงการพัฒนาแนวทางมาตรฐานคุณภาพ รวมทั้งนำเสนอแนวทาง
มาตรฐานคุณภาพ ต่อ สปสช. เพื่อพิจารณาอนุมัติ และประกาศใช้ต่อไป

เลิกประชุม เวลา 16.30 น.

ภญ.พรธิดา หัตถ์โนนตุ่น
นางสาวศรวณีย์ ทนุชิต
(ผู้สรุปรายงานการประชุม)

ดร. พญ.ฉัญญรัตน์ อโนทัยสินทวี
(ผู้ตรวจรายงานการประชุม)